

Ilmavalgust nägi põnev pilvepiibel

Möödunud nädalal oli ilmahuviliste pere põnevil – Jüri Kamenik esitles koos Varraku kirjastusega kopsakat raamatut “Eesti pilveatlas”.

Pilved on meie igapäevased kaaslased – vahel on nad imekaunid, vahel ebameeldivad. Paar päeva tagasi öeldi varahommikus raadiosaates: “Jälle on taevas vihmapiilved, aga küll see vastik ilm peagi üle läheb!”

Esiteks: pilved pole sugugi alati ning kõikjal vastikud, eriti põua ajal. Teiseks: maailmas elab tuhandeid tormi-, tornado- või äikesekütte, kes pikisilmi ootavad just tumedate äikesepilvede tulekut, mis tooks ellu põnevust. Üks neist on Tartu Ülikooli geograafia magistrantuuris õppiv Jüri Kamenik, kes möödunud nädalal esitles kopsakat raamatut “Eesti pilveatlas”.

Mis need pilved on?

Eestis on varem ilmunud paar pilvi tutvustavat raamatut: Gavin Pretor-Pinney “Pilvevaatlaja käsiraamat” (2007) ja Milvi Jürissaare “Pilveaubits” (2006).

Kui esimene mainituist mõjub kuidagi poeetilisena, siis teine on praktilisema kallakuga.

Jüri Kameniku huvi pilvi pildistades on esmajärjekorras olnud teaduslik, mitte niivõrd kunstiline või ilu otsiv. “Ikka olen pead murdnud, mida pilved endast õigupoolest kujutavad, miks nad on just sellised, nagu nad on, kuidas on nad ilmaga seotud ja milliseid muutusi aitavad ette aimata.”

Lugeja saabki teada, mida pilved endast kujutavad (põhiliselt kolloidset süsteemi, mille moodustavad õhus hõljuvad veepiisakesed, jääkristallid või nende segu). Edasi: kuidas pilved tekiavad, millest on tingitud nende värvus ja miks nad looduses nii tähtsad on.

Raamatu 360 leheküljest üle 150 on pühendatud pilvede klassifitseerimisele, pilveliidide, nende vormide ja erikujude määramisele – sarnaneb ju pilvede süstemaatika paljus taim- ja loomariigi jaotusega. Vähemalt selles osas, et praegusel ajal kasutatakse kõikjal pilvede eristamisel ladinakeelseid nimetusi, seda juba kaks sada aastat.

Pilveatlasest on suur abi just ilmajaamades töötavatel meteoroloogidel, kuna pilvede määramine on vahel väga keeruline.

Jüri Kameniku pilvefotod raamatus “Eesti pilveatlas” pakuvad pigem teaduslikku kui kunstilist huvi.

Sarnase välimusega pilved võivad esineda mitmel kõrgusel, olla hoopis teistsuguse ehitusega jne. Vaatlejad peavad eristama vähemalt neljakümnet pilveliiki, sest info nendest on väga oluline just sünoptikuile.

Põnev on peatükk, kus tutvustatakse igasuguseid optilisi nähtusi atmosfääris – miraaže, valgussambaid, valepäikesi jt halonähtusi.

Kui näete rõngast ümber Kuu, siis ärge meenutage ilmaprognoosi Marju Kuudi laulust “ring ümber kahvatu kuu – läheb külmaks, mis muud!”.

Tegelikult on asi vastupidi – haloring näitab, et lähenemas on soe front vihma- või lumesajuga, sest taevakeha paistab läbi 6–9 km kõrgusel asuvate *Cirrostratus*-te ehk kiudkihtpilvede. Tõenäoliselt järgnevad nei-

le kõrgkiht- või rünkpiilved (*Altostratus* või *Alto cumululus*), mis üha paksenevad, edasi võib oodata juba kihtsajupilvi (*Nimbostratus*), s.t vihma. Läheneb soe front.

Pilved ja ilmaprognoos

Pilvede tundmine võimaldab igaühel koostada omaenda ilmaprognoosi – raamatus on selleks suuniseid antud mitmel leheküljel. Nimelt on hea ja päris usaldusväärne tunnus nn pilvede järgnevus, samuti taeva värvuse muutused ning optilised nähtused.

Pilvede eristamisele aitavad kaasa üle 280 suurepärase värvifoto, enamasti autori tehtud. Pilvede pildistamine ei ole aga kerge tegevus – seda teavad kõik, kes on püüdnud noid aparati saada. “Pilved aitavad maastikufotodesse tuua elu, dünaamikat ja tihti ka värve,” nendib raamatu ühe peatüki autor, “pärisfotograaf” Karl Ander Adami.

Lõpetaks Jüri Kameniku sõnadega: “Loodan, et siit leiab iga ilmahuviline häid näpunäiteid, kuidas mõista pilvede keelt ja kuidas seda ära kasutada.”